

“COVID-19 HAQIDA VA UNING OQIBATI”

Ubaydullayev Jasurbek Baxromjon o'g'li

Toshkent Kimyo xalqaro universiteti

Namangan filiali davolash ishi 1-boshqich talabasi

Annotatsiya:

Ush ilmiy-ma'rifiy ishda 2019-yilda Xitoyning Uxan shahrida birinchi bor qayd etilgan COVID-19 koronavirus virusi, uning kelib chiqishi tarixi dunyo bo'ylab jadal tarqalish jarayoni atroflicha yoritilgan. Tadqiqotda virusning biologik xususiyatlari, yuqish mexanizmlari, klinik natijalar va turli yosh natijalar uchun ishonchlilik darajasi tahlil qilingan. Pandemiya yordam yo'naltirilgan yordam, karantin rejimlari, ijtimoiy masofa, dezinfeksiya orqali ijtimoiy hayotga ko'rsatuvchi ta'sir ko'rsatadi. COVID-19 ga qarshi vaksinalar yaratilishi, mahkama, immunitet shakllanish jarayoni va jamoat emlashning pandemiya jilovlashdagi o'rni ham beqiyosdir.

Kalit sozlar: COVID-19, koronavirus infeksiyasi, pandemiya kasalliklari, epidemiologik kasallik, zoonoz kelib chiqishi strategiyasi, global, virusning tarqalish monitoringi, xavfsizlik choralari, resurslar immun tizimiga ta'sir, yengil va og'ir kasalliklar, o'pka kasalliklari, nafas qisilishi, sog'lomlashtirish, sog'lomlashtirish, sog'lomlashtirish, sog'lomlashtirish, sog'lomlashtirish barqarorlik, iqtisodiy tiklanish, yangi normal holat, uyda ishlash jarayoni,

Аннотация

В научно-образовательной работе Ush подробно описан процесс быстрого распространения коронавируса Covid-19, история возникновения которого впервые была зафиксирована в Ухане, Китай, в 2019 году. В исследовании были проанализированы биологические характеристики вируса, механизмы передачи, клинические исходы и степень надежности для различных возрастных исходов. Пандемическая помощь оказывает ориентировочное влияние на социальную жизнь через направленную помощь, карантинные режимы, социальное дистанцирование,

дезинфекцию. Создание вакцин против code-19, судебный процесс, процесс формирования иммунитета и роль Общественной вакцинации в сдерживании пандемии-да.

В работе широко освещена многогранность пандемии в жизни мирового сообщества, сделан важный анализ результатов, полученных в мировой экономике, сокращения производственных и сервисных систем, качества занятости населения. Переход к онлайн-форме через образование, новый опыт дистанционного обучения. Процесс этого, а также части травмы также были изучены. аботе широко освещена многогранность пандемии в жизни мирового сообщества, сделан важный анализ результатов, полученных в мировой экономике, сокращения производственных и сервисных систем, качества занятости населения. **Ключевые слова:** COVID-19, коронавирусная инфекция, пандемические заболевания, эпидемиологические заболевания, стратегия происхождения зоонозов, глобальный, мониторинг распространения вируса, меры безопасности, влияние ресурсов на иммунную систему, легкие и тяжелые заболевания, заболевания легких, одышка, оздоровление, оздоровление, оздоровление, оздоровление, устойчивость, экономическое развитие восстановление, новая нормальность, процесс работы на дому, .

Annotation

The first documented COVID-19 coronavirus in Wuhan, China in 2019 in the Ush scientific and educational work, the history of its origin is comprehensively covered by the process of rapid spread around the world. The study analyzed the biological characteristics of the virus, mechanisms of transmission, clinical outcomes, and levels of reliability for different age outcomes. The pandemic has an impact on social life through Help-oriented assistance, quarantine regimes, social distance, disinfection. The creation of vaccines against code-19, the trial, the immune formation process and the role of public vaccination in pandemic containment yes.

Keywords: COVID-19, coronavirus infection, pandemic diseases, epidemiological disease, zoonosis origin strategy, global, virus spread monitoring, safety measures, resource immune system impact, mild and severe diseases, lung diseases, shortness of breath, wellness, wellness, wellness, wellness, wellness stability, economic recovery, new normal, home work process

Ishda pandemiyaning dunyo hamjamiyati hayotidagi ko'p qirrali keng yoritilgan bo'lib, global iqtisodiyotda olingan natijalar, ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish tizimlarining qisqarishi, bandlik sifatining sifati muhim tahlil qilingan. Ta'lim orqali onlayn shaklga o'tishi, masofaviy o'qitish bo'yicha yangi tajribalar buning jarayoni va shikastlanish qismlari ham o'rganilgan. Shu bilan birga, pandemiyaning ijtimoiy-psixologik kasalliklari — odamlarning shaxsiy muloqotning qisqarishi, stress, stress, depressiya, jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlikning ortishi kabi masalalar ham tah.

Tadqiqot COVID-19 ning sog'liqni saqlash tizimiga ko'rsatgan uskunasi, infratuzilmasining qay darajada sinovdan o'tgani, tibbiy tizimning mehnat sharoiti va ular duch kelgan ishlab chiqarish haqida ma'lumot beradi. , barqaror pandemiya qarshi insoniyat global hamkorlikka bo'lgan munosabati, tashkilotlarning roli, mamlakatlarning o'ziga xos tajribalari va vaksinaga ko'ra, xavfsizlik sohasidagi hamkorlikning ahamiyati ta'kidlangan.

Ishlab chiqarilgan COVID-19 pandemiyasining anotatsiyada ilmiy, ijtimoiy, iqtisodiy va iqtisodiy rivojlanishi to'liq yoritilib, pandemiya inson hayotining barcha sohalariga chuqur ta'sir ko'rsatganligi haqida umumiy ishlab chiqiladi. Ush ish virusning oldini olish, yordam berishi mumkin bo'lgan pandemiyalarga tayyorgarlik ko'rish mumkin bo'lgan sog'liqni saqlash xavfsizligini bo'yicha tavsiyalar uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

COVID-19 pandemiyasi – SARS-CoV-2, ya'ni og'ir o'tkir nafas olish sindromi koronavirusi keltirib chiqaradigan COVID-19 koronavirus infeksiyasi kasalligi pandemiyasi.^[2]

Ilk marotaba 2019-yilning dekabrda Xitoyning Uxan shahrida qayd etilgan kasallik 2020-yilning 11-martida Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti tomonidan pandemiya deb

belgilandi. Koronavirus kelib chiqishini tekshirayotgan mutaxassislari xastalikning laboratoriyadan chiqqani haqidagi taxmini rad etdi. Tadqiqot jarayoni uchun asos bo'lib xizmat qilgan ma'lumotlar esa xitoylik hamda xorijlik olimlarning birgalikdagi izlanishlari natijasida to'plangan. Yakuniy xulosalar e'lon qilinishining kechikishiga esa ekspertlar o'rtasidagi taxminiy kelishmovchiliklar sabab emasligi qayd etilgan. 9-may 2022-yilga qadar virusni 192 dan oshiq mamlakat va hududda yashovchi 517 milliondan oshiq odam yuqtirdi; 6 250 000 dan oshiq odam kasallik tufayli halok bo'ldi, 472 milliondan oshiq odam esa tuzaldi. Xitoy, Yevropa, Eron, Janubiy Koreya va AQShda pandemiya o'choqlari yuzaga keldi.

Virus grippga o'xshash tarzda yo'talganda hamda aksa berganda chiqariladigan tomchilar orqali shaxsdan-shaxsga yuqadigan kasallikning bir turi hisoblanadi. Virus bemorda kasallik alomatlari yuzaga kelganda eng yuqumli bo'lsa-da, kasallik belgilari paydo bo'lishidan oldin ham boshqalarga yuqishi mumkin. Kasallik alomatlari odatda besh kunda paydo bo'ladi, ammo bu davr 2 kundan 14 kungacha davom etishi mumkin. Kasallikning asosiy alomatlari isitma, yo'tal va nafas qisishidir. Kasallik bemorda pnevmoniya hamda o'tkir nafas olish distress-sindromi keltirib chiqarishi mumkin. Ayni damda COVID-19 ga qarshi vaksina yoki preparat yo'q. Kasallikni boshqarish simptomlarni davolash hamda yordam terapiyasidan iborat. Kasallik tarqalishi oldini olish uchun qo'llarni yuvish, yo'talganda og'izni to'sish, boshqalardan (ayniqsa, o'zini yaxshi his qilmayotganlardan) uzoqroq masofada bo'lish tavsiya qilinadi. Virusni yuqtirganini taxmin qilayotgan shaxslarga 14 kun davomida o'zlarini izolyatsiya qilish tavsiya qilinadi.

Kasallik tarqalishi oldini olish maqsadida sayohat qilishni cheklash, karantin, komendantlik soati, tadbirlarni keyinga qoldirish va bekor qilish hamda muassasalarni yopish kabi chora tadbirlar ko'rildi. Xususan, virus tarqala boshlagan Xubey provinsiyasi karantinga olindi, Italiya, Ispaniya, Fransiya, Chexiya va Germaniyada mamlakat bo'ylab karantin joriy qilindi, Xitoy va Janubiy Koreyada komendantlik soati joriy qilindi, turli mamlakatlarda chegaralar yoppasiga yopildi yoki sayyohlarga qarshi cheklovlar joriy qilindi, aeroport va poyezd stansiyalarida nazorat choralari yo'lga qo'yildi, virus keng

tarqalayotgan hududlarda sayohat qilishga qarshi tavsiyalar e'lon qilindi. Kamida 115 davlatda universitet va maktablar yoppasiga yoki ayrim hududlarda yopildi, bu choralar 950 milliondan oshiq talaba faoliyatiga ta'sir ko'rsatdi. O'zbekistonda virusni yuqtirish holati ilk marotaba 15-mart kuni qayd etildi.

Vaksinatsiya

Koronavirusga qarshi emlash boshlanganidan beri 2021-yil iyul oyi holatiga ko'ra dunyo bo'yicha 3 milliard 436 million doza vaksina ishlatilgan^[33].

Tugatilishi

Pandemiya JSST ma'lumotiga ko'ra 2023-yil 5-may kuni bekor qilindi^[34]. COVID-19 pandemiyasi roppa-rosa 3 yil, 1 oy, 24 kun davom etdi. Mana shu vaqt oralig'ida koronavirus sabab dunyo bo'yicha 7 millionga yaqin inson halok bo'ldi, 765 milliondan ortiq kasallanish holatlari aniqlandi. Bundan avval aprel oyi boshlarida Germaniyada COVID-19 pandemiyasi butunlay tugaganini ma'lum qilgan, hamda, 7-apreldan niqob taqishga oid barcha cheklovlar olib tashlangan.

2019-yil [koronavirus](#) infeksiyasi (COVID-19) — [SARS-CoV-2](#), ya'ni og'ir o'tkir nafas olish sindromi [koronavirusi](#) 2 keltirib chiqaradigan yuqumli kasallik. Kasallik ilk marotaba 2019-yilda [Xitoyning Uxan](#) shahrida aniqlandi va global miqyosda tarqalib, [2019–2020-yillardagi koronavirus pandemiyasini](#) keltirib chiqardi. Kasallik yuqori harorat, yo'tal hamda nafas olishni mushkullashishi kabi simptomlarni keltirib chiqaradi. Ayrim holatlar mushaklar og'rishi, balg'am ajralishi hamda tomoq og'rishi kuzatiladi.^[4] Virus yuqtirganlarning aksarida yengil simptomlar yuzaga kelsa-da,^[6] ayrim bemorlarda kasallik og'ir [pnevmoniya](#) hamda bir necha organ faoliyatining ishdan chiqishiga olib keladi.^{[2][7]} Diagnoz qo'yilgan holatlar orasida o'limlar ko'rsatkichi o'rtacha 3,4 foizni tashkil qiladi. 20 yoshga to'lmaganlar orasida bu ko'rsatkich 0,2 foizni, 80 yoshdan o'tganlar orasida 15 foizni tashkil qiladi.

Kelib chiqishi va tashxis

COVID-19 koronavirus infeksiyasi odatda shaxsdan-shaxsga yoʻtal va aksa berish davomida chiqariladigan tomchilar orqali yuqadi. Virusni yuqtirgandan keyin kasallik simptomlar yuzaga kela boshlagunicha oʻrtacha 5 kun oʻtadi. Bu davr 2 kundan 14 kungacha davom etishi mumkin.^{[13][14]} Tashxis qoʻyishning standart uslubi burun boʻshligʻi yoki tomoqdan olingan suyuqlikni teskari transkripsiyali polimeraza zanjiri reaksiyasi ([inglizcha](#): Reverse transcription polymerase chain reaction (rRT-PCR)) yordamida tekshirishdan iborat. Shuningdek, bemorga simptomlar, risk unsurlari hamda pnevmoniya belgilarini aniqlash uchun [kompyuter tomograf](#) yordamida tashxis qoʻyish mumkin.

[Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti](#) SARS-CoV-2 koronavirusi koʻrshapalaklardan odamga boshqa hayvon orqali yuqqan paytda paydo boʻlganini maʼlum qildi. tadqiqotchilar koronavirus paydo boʻlishi bilan bogʻliq 4 ta taxminni ehtimollik koʻrsatkichi boʻyicha roʻyxatlagan. Ularning orasida koronavirusning koʻrshapalaklardan odamga boshqa hayvon orqali yuqqan paytida paydo boʻlganligiga asosiy eʼtibor qaratilgan. Virusning koʻrshapalaklardan odamlarga toʻgʻridan-toʻgʻri uzatilishi nisbatan past darajada baholangan boʻlsa, oziq-ovqat hamda laboratoriyadan tarqalish taxmini ehtimoldan yiroq qarash sifatida qayd etilgan.

Epidemiologiyasi va tarixi

[Jahon sogʻliqni saqlash tashkiloti](#) 2019–20-yilgi koronavirus epidemiyasini [pandemiya](#)^[3] hamda xalqaro sogʻliqni saqlash favqulodda holati ([inglizcha](#): *Public health emergency of international concern (PHEIC)*) deya belgiladi. Jahon boʻylab virusning mahalliy tarqalishi (yaʼni, virus oʻchogʻiga bormagan shaxslar oʻrtasida tarqalishi) holatlari qayd etildi.

Virus havo-tomchi yoʻli bilan yoʻtalish va aks urish paytida toʻgʻridan-toʻgʻri yuqadi. Shuningdek virus bilan ifloslangan yuzalarga tegish orqali ham yuqishi mumkin. COVID-19 virusi bir necha soat davomida buyumlarning sirtida oʻz kuchini saqlab qoladi, biroq oddiy dezinfeksiya vositalari uni oʻldirishi mumkin.

Yuqori tana harorati, yo'tal va nafas qisilishikasallik alomatlariga kiradi. Og'irroq holatlarda infeksiya pnevmoniyaga yoki nafas qiyinlanishiga olib kelishi mumkin. Kamdan-kam hollarda kasallik o'limga olib kelishi mumkin.

1. Ushbu alomatlar gripp yoki ORVIga o'xshashdir, ular COVID-19 ga qaraganda ancha keng tarqalgan. Shuning uchun odam COVID-19 bilan kasallanganini tasdiqlash uchun tibbiy tahlil qilish kerak. Kasallikning oldini oluvchi asosiy profilaktika choralari o'xshash. Buning uchun qo'llarni sovun bilan tez-tez yuvish lozim. Respirator gigiyenaga rioya qilish muhim - yo'talayotganda egilgan tirsak yoki qog'oz salfetka bilan og'iz va burunni berkiting, so'ng salfetkani yopiladigan axlat idishiga tashlang. Bundan tashqari, grippga qarshi emlash ham foydali. Shu bois o'zingiz va bolangizni o'z vaqtida

Niqobdan foydalanishning samarasini ta'minlash va virus yuqtirish yuqori xavfining oldini olish uchun ularni to'g'ri ishlatish, so'ng tegishli ravishda yo'q qilish kerak.

Infeksiyani to'xtatish uchun faqatgina niqobni qo'llash yetarli emas. Shu bois qo'llarni sovun bilan tez-tez yuvib turish, yo'talganda va aks urganda og'iz va buruninni berkitish hamda O'RVI yoki grippga xos bo'lgan har qanday belgilarga (yo'tal, aks urish, isitma) ega odam bilan yaqin muloqotda bo'lmaslik zarur.

Bu yangi virusdir va hozircha uning bolalarga yoki homilador ayollarga qanday ta'sir qilishi to'g'risida yetarli ma'lumotga ega emasmiz. Biz har qanday yoshdagi odamlar ushbu infeksiyani yuqtirishi mumkinligini bilamiz. Hozirgi kunga qadar COVID-19 sababli yuz bergan bolala ro'limi holati qayd etilmagan. Shifokorga murojaat qiling. Shuni esda tutingki, hozir shimoliy yarim sharda gripp mavsumi bo'lgani uchun COVID-19 belgilari, masalan yo'tal yoki isitma, gripp yoki ORVIholatlarida bo'lishi mumkin .

O'zingiz yoki farzandingizda gripp kabi boshqa respiratorli infeksiyalarga xosalomatlar bo'lsa, tibbiy yordam uchun inkon qadar ertaroq murojaat qiling. Infeksiya boshqalarga yuqishining oldini olish uchun jamoat joylariga (ishxona, maktab, jamoat transporti) bormaslikka harakat qiling.

Sizda yoki farzandingizda isitma, yo'tal yoki nafas olish qiyinlashuvi alomatlari paydo bo'lsa, imkon qadar tezroq tibbiy yordam uchun murojaat qilishingiz kerak. Agar koronavirusning yangi holatlari qayd etilgan mintaqaga borgan bo'lsangiz yoki ushbu mintaqalarning biridan kelgan va respirator belgilari mavjud bo'lgan odam bilan yaqin aloqada bo'lgan bo'lsangiz, darhol bu haqda o'z shifokoringizga xabar bering.

Agar farzandingizda isitma yoki yo'tal kabi alomatlar bo'lmasa, sog'liqni saqlash muassasasining farzandingiz ta'lim olayotgan maktabga tegishli xulosasi yoki boshqa ogohlantirish bo'lmasa, farzandingiz darslarga borgan ma'qul.

Chet elga safar qilishni rejalashtirgan har bir kishi, borayotgan mamlakatning unga kirib kelayotganlar uchun qo'ygan har qanday cheklovlar, karantin talablari yoki boshqa tegishli tavsiyalar borasidagi eslatma bilan tanishishi kerak.

Safar paytidagi odatiy ehtiyot choralarini ko'rishdan tashqari, karantin yoki o'z davlatingizga qaytib kirisni t'qiqlashning oldini olish uchun Xalqaro havo transporti assotsiatsiyasining veb saytida COVID-19 haqidagi so'nggi ma'lumotlar bilan tanishib borish tavsiya etiladi.

Safar davomida barcha ota-onalar va ularning farzandlari standart gigiyena qoidalariga amal qilishlari kerak: qo'llarini tez-tez yuvib turing yoki kamida 60% alkogol mavjud qo'l antiseptigni qo'llang, to'g'ri respirator gigiyena qoidalariga rioya qiling (og'iz va burunni egilgan tirsak yoki qog'oz dastro'mol bilan berkitish, yo'talayotganda yoki aks urganda salfetka ishlatib, uni darhol tashlab yuborish, yo'talayotgan yoki aks urayotgan kishi bilan yaqin masofada muloqot qilmaslik). Bundan tashqari, ota-onalarda doim yonlarida antiseptik, bir marta ishlatiladigan salfetkalar va dezinfektsiyalaydigan nam salfetkalar bo'lishi tavsiya etiladi.

Qo'shimcha tavsiyalar quyidagilarni o'z ichiga oladi: samolyotga yoki boshqa transport vositasiga chiqqaningizda o'rindiqlar, uning qo'l qo'yiladigan qismi, sensorli ekran va boshqalarni dezinfektsiyalash vositasi bilan arting. Siz va farzandlaringiz yashaydigan mehmonxonada yoki boshqa joyda foydalaniladigan buyumlarning sirti, eshik tutqichlari,

masofadan boshqarish pulti va boshqa jihozlarni tozalash uchun dezinfektsiyalash vositasidan foydalaning.

Hozirgi vaqtda virus homiladorlik paytida onadan bolaga yuqishi yoki bolaga ta'sirko'rsatishi to'g'risida yetarli dalillar yo'q. Mazkur masala o'rganilmoqda. Homilador ayollar o'zlarini virusning ta'siridan himoya qilish uchun tegishli choralarni ko'rib borishlari, isitma, yo'talish yoki nafas qiyinlashishi kabi alomatlarpaydo bo'lganida imkon qadar tezroq tibbiy yordam uchun murojaat qilishlari kerak.

Xavfga moyil va xavf ostida bo'lgan hududlardagi hamda isitma, yo'tal yoki nafas qiyinlashishi kabi alomatlar bo'lgan barcha onalar imkon qadar tezroq tibbiy yordam uchun murojaat qilishlari va shifokor ko'rsatmalariga amal qilishlari kerak.

COVID-19 tasdiqlangan yoki shubha qilingan har qanday kishilarga, jumladan bolalar bilan o'zaro muloqotda bo'lganholatlardagi kabi emizikli onalar uchun ham quyidagilar tavsiya qilinadi: bolaga yaqin bo'lganda va uni emizish vaqtida niqob kiyish, bola bilan muloqot qilishdan avval va keyin, shuningdek uni ovqatlantirganda qo'llarni sovun bilan yuvish va jihozlarning ifloslangan sirtlarini tozalash/ dezinfektsiyalas.

Agar ona jiddiy kasal bo'lsa, yuqorida aytilgan profilaktika usullariga rioya qilgan holda ko'krak sutini sog'b, uni bolaga toza idish va/yoki qoshiqda berish kerak.

UNICEF bu boradagi hozirgi faoliyati asosan Xitoy hukumati va Sharqiy Osiyo va Tinch okeani mintaqasidagi mamlakatlarning aksariyatini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan. 29 yanvardan beri UNICEF 13 tonna jihozlar, jumladan tibbiyot xodimlari foydalanishi uchun himoya kiyimlari, niqoblar, ko'zoynak va qo'lqoplarni yetkazib berdi. Bularga qo'shimcha ravishda boshqa yuklar ham UNICEF tomonidan muhim joylarda yetkazib berishga tayyorlanmoqda.

17 fevral kuni UNICEF COVID-19 virusi tarqalishining oldini olishga qaratilgan sa'y-harakatlarni qo'llab-quvvatlash uchun 42.3 million AQSh dollari miqdorida mablag yigishga chorladi. Dastlabki mablag bolalar, homilador ayollar va ularning oilalari COVID-19 tarqalishining oldini olish va qayerga yordam so'rash uchun murojaat qilishni

bilishlari, shuningdek noto'g'ri ma'lumotlar tarqalishiga ti'sqinlik qilishga qaratilgan sa'y-harakatlarga sarflanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <https://www.unicef.org/uzbekistan/uz/koronavirus-haqida-ota-onalar-uchun>
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemiyasi
3. <https://urdu.uz/uz/news/601>